

อภิปรายผลการวิจัย

ในบทนี้เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 มาอภิปราย โดยจะอภิปรายเป็นราย
มาตรา จำแนกตามตัวแปรต้นได้แก่ เพศ ประเภทของสถานสงเคราะห์ และอายุ ซึ่งจะอภิปรายทีละ
ตัวแปร และจะสรุปถึงพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เป็นราย
พฤติกรรม และเปรียบเทียบความแตกต่างตามตัวแปรต้น

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมจริยธรรมทาง
สังคมในแต่ละการกระทำ ของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ทั้งของรัฐและเอกชน จำนวน 120 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 5 เมื่อพิจารณาถึงระดับความถูกต้องของพฤติกรรม
จริยธรรมทางสังคมจากคะแนนเฉลี่ยของแต่ละพฤติกรรม โดยใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในข้อกระทงทางบวก คะแนนการประเมิน
พฤติกรรมมีช่วงตั้งแต่ 1-5 คะแนน โดยแบ่งได้ดังนี้

- พฤติกรรมที่ตัดสินว่า ดี และถูกต้องที่สุด มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 4.01-5.0
- พฤติกรรมที่ตัดสินว่า ถูก มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 3.01-4.0
- พฤติกรรมที่ตัดสินไม่ได้ มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 2.01-3.0
- พฤติกรรมที่ตัดสินว่า ผิด มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 1.01-2.0
- พฤติกรรมที่ตัดสินว่า ผิดที่สุด มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 0.01-1.0

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในข้อกระทงทางลบ คะแนนการประเมิน
พฤติกรรมมีช่วงตั้งแต่ 1-5 คะแนน โดยแบ่งได้ดังนี้

- พฤติกรรมที่ตัดสินว่า ดี และถูกที่สุด มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 0.01-1.0
- พฤติกรรมที่ตัดสินว่า ถูก มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 1.01-2.0
- พฤติกรรมที่ตัดสินไม่ได้ มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 2.01-3.0
- พฤติกรรมที่ตัดสินว่า ผิด มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 3.01-4.0
- พฤติกรรมที่ตัดสินว่า ผิดที่สุด มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 4.01-5.0

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตัดสินว่าเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก และควรที่สุด ได้แก่ การปฏิบัติต่อผู้มีอาวุโสในทางที่ดี การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การแสดงความกตัญญูแก่เวทีก การบำเพ็ญประโยชน์ การเสียสละ การเคารพในสิทธิของผู้อื่น และการรับผิดชอบในการดูแลสังคม

ส่วนพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างตัดสินว่าเป็นพฤติกรรมที่ดี ถูก และควร ได้แก่ พฤติกรรมการเชื่อฟังผู้ใหญ่ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การให้อภัย การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ และการรักษาสิัญญา

พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างตัดสินว่าเป็นพฤติกรรมที่ผิด ได้แก่ การให้ร้ายป้ายสี การพูดปด การขาดระเบียบวินัย การชโมย การปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย และการเห็นแก่พวกพ้อง

ส่วนพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างตัดสินว่าเป็นพฤติกรรมที่ผิด และไม่สมควรที่สุดคือ การอิจฉาริษยา

อภิปราย จากผลการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ทั้งของรัฐและเอกชน จะเห็นว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์สามารถแยกแยะพฤติกรรมที่ถูก (พฤติกรรมทางบวก) ออกจากพฤติกรรมที่ผิด (พฤติกรรมทางลบ) อาจเป็นเพราะว่าการที่เด็กเหล่านี้ได้เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ ซึ่งได้พยายามที่จะจัดสภาพแวดล้อมให้ใกล้เคียงกับสภาพครอบครัวปกติให้มากที่สุด ให้การอบรมสั่งสอนและให้การศึกษาทำให้เกิดการเรียนรู้ทางสังคม ประกอบกับการนำข้อมูลที่ได้รับนั้นไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานของสังคมว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่สังคมยอมรับว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูก และพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ผิด ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมถือว่าการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งกฎเกณฑ์นี้เกิดจากการเรียนรู้ ทั้งที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง เรียนรู้ด้วยการสังเกต และเรียนรู้

จากคำบอกของบุคคลอื่น ๆ ในสังคม และการที่บุคคลจะตัดสินใจหรือประเมินการกระทำพฤติกรรมได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพก็ขึ้นอยู่กับมาตรฐานทางสังคมที่บุคคลได้เรียนรู้ (Bandura, 1977a, 1986 อ้างอิงในรัฐดิพัฒน์ สงบเกษ, 2533: 11; ชัยพร วิชชาวัช, 2534: 160)

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล สุรงค์กาญจนใจ (2527 :70) ที่พบเช่นเดียวกันว่าพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประเมินว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูก หรือพฤติกรรมทางบวก ได้แก่ พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์ การกตัญญูกตเวที การคำนึงถึงความมีอาวุโส การให้อภัย การเห็นอกเห็นใจ การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ และการรักษาสัญญา ส่วนพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าเป็นพฤติกรรมที่ผิด หรือพฤติกรรมทางลบ ได้แก่ การปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย การพูดปด การไม่รักษาระเบียบวินัย การอิจฉาริษยา และการให้ร้ายป้ายสี และการศึกษาการเปรียบเทียบการตัดสินใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนอายุระหว่าง 9-16 ปี ของเกอูร์ รัตนสาธา (2516) ก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการกระทำในเรื่องความซื่อสัตย์ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นสิ่งสมควรกระทำ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมรายพฤติกรรมด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน ตามตัวแปรต้น เพศ ประเภทของสถานสงเคราะห์ และอายุ

2.1 เพศ

2.1.1 มาตรการที่ 1 "เคยทำหรือไม่"

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 (ตารางที่ 10) พบว่าเด็กวัยรุ่นชาย และหญิงที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จำนวน 3 พฤติกรรมคือ พฤติกรรมการให้อภัย การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ และการบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งพบว่า เด็กวัยรุ่นชายในสถานสงเคราะห์เคยกระทำพฤติกรรมดังกล่าวทั้ง 3 พฤติกรรมมากกว่าเด็กวัยรุ่นหญิงที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ส่วนพฤติกรรมที่เหลือจำนวน 17 พฤติกรรมไม่พบความแตกต่าง

2.1.2 มาตรฐานที่ 2 "คิดว่าจะทำหรือไม่"

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 (ตารางที่ 11) พบว่าเด็กวัยรุ่นเพศชาย และหญิงในสถานสงเคราะห์รายงานว่าตนมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) 2 พฤติกรรม คือ พฤติกรรมการปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย และการขาดระเบียบวินัย โดยเด็กวัยรุ่นเพศชายในสถานสงเคราะห์คิดว่าตนจะกระทำพฤติกรรมทั้งสองมากกว่าเด็กวัยรุ่นหญิง ส่วนพฤติกรรมที่เหลือจำนวน 18 พฤติกรรม ไม่พบความแตกต่าง

2.1.3 มาตรฐานที่ 3 "เคยเห็นคนทำหรือไม่"

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 (ตารางที่ 12) พบว่าเด็กวัยรุ่นเพศชาย และเพศหญิงในสถานสงเคราะห์รายงานว่า ตนเคยเห็นผู้อื่นกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) เพียงพฤติกรรมเดียวคือ พฤติกรรมการอิจฉาริษยา โดยเด็กวัยรุ่นหญิงในสถานสงเคราะห์เคยเห็นผู้อื่นกระทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าเพศชาย ส่วนพฤติกรรมอื่นที่เหลือไม่พบความแตกต่าง

2.1.4 มาตรฐานที่ 4 "คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่"

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 (ตารางที่ 13) พบว่าเด็กวัยรุ่นเพศชาย และเพศหญิงในสถานสงเคราะห์คิดว่าคนอื่นจะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) เพียงพฤติกรรมเดียวคือ พฤติกรรมการปฏิบัติต่อผู้มีอาวุโสในทางที่ดี โดยเด็กวัยรุ่นเพศชายในสถานสงเคราะห์คิดว่าผู้อื่นจะกระทำพฤติกรรมนี้มากกว่า เด็กวัยรุ่นหญิงในสถานสงเคราะห์ ส่วนพฤติกรรมที่เหลือนอกจากนี้ไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นที่พบว่า เพศมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ หรือต่ำกว่า) ทั้งสี่มาตรฐานในพฤติกรรมการให้อภัย การรักษาสื่อเสียงของหมู่คณะ การบำเพ็ญประโยชน์ การปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย การขาดระเบียบวินัย การอิจฉาริษยา และการปฏิบัติต่อผู้มีอาวุโสในทางที่ดี ส่วนพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมที่เหลือ จำนวน 17-19 พฤติกรรม ไม่พบความแตกต่าง

พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมทั้งสี่มาตร จำนวน 17-19 พฤติกรรมที่ไม่พบความแตกต่างกัน ในเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เพศชายและเพศหญิง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะ องค์ประกอบ ส่วนบุคคลของเด็กเหล่านี้ ซึ่งก่อนที่เด็กเหล่านี้จะเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์แต่ละแห่งนั้น สภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของเด็กเหล่านี้ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของตัวเอง ทำให้เลือกที่จะใส่ใจและรับรู้ใน พฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการของตนเอง หรือเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง (Bandura, 1986) ประกอบกับภูมิหลังของตัวเด็กในสถานสงเคราะห์ทั้งชายและหญิงมีลักษณะที่ คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เด็กในสถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้ง มีความล้มเหลวของสภาพ ครอบครัว (กรมประชาสงเคราะห์, 2532: 26) ซึ่งจากสภาพความล้มเหลวของครอบครัวนี้ส่งผลต่อ การประกิดพฤติกรรมของเด็กเหล่านี้ ทำให้มีพื้นฐานทางบุคลิกภาพ อารมณ์ และพฤติกรรมที่คล้ายคลึง กัน และการได้เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ที่มีสภาพแวดล้อมคล้ายกันทั้งสภาพที่อยู่อาศัย และบุคคล แวดล้อม และเด็กวัยรุ่นเหล่านี้ต่างก็เป็นสภาพแวดล้อม (E) ซึ่งกันและกัน โดยแต่ละคนได้รับ ประสบการณ์ทางสังคมที่คล้ายคลึงกันจึงทำให้มีพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมโดยส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งการกระทำในทัศนะของ Bandura (1986: 23-24) เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพฤติกรรม (behavior) ปัญญาและองค์ประกอบส่วนบุคคล (cognitive and personal factors) และ อิทธิพลของสภาพแวดล้อม (environmental influences) และในทัศนะของ Kay (1976 : 30-31) ก็ได้กล่าวไว้ว่า แหล่งกำเนิดที่สำคัญของจริยธรรมของบุคคล คือ การเรียนรู้ทางสังคมหรือ ผู้คนแวดล้อมนั่นเอง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของละอองทิพย์ พลาณภาพ (2532: 87-88) ก็พบว่า เด็กชายและหญิงในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว มีการให้เหตุผลทางจริยธรรมไม่แตก ต่างกัน

ในรายพฤติกรรมที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ พฤติกรรมการให้อภัย การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ และการบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งพบว่า เพศชายเคยกระทำพฤติกรรม ดังกล่าวมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรี โคมิน และสินิท สัมครการ (2522: 86, 234) ที่ทำการเปรียบเทียบค่านิยมระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยการให้จัดลำดับความสำคัญ พบว่าเพศชายให้ความสำคัญแก่การให้อภัยสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในรายงานการ สัมมนาเรื่อง "ค่านิยมของสตรีไทยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ" (สุนทรี โคมิน, 2521: 17-18) ก็พบว่าผู้หญิงยึดค่านิยมที่มุ่งตนเองมากกว่าส่วนรวม แต่ผู้ชายจะเน้นส่วนรวมมากกว่า

ลักษณะดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะ เด็กวัยรุ่นเพศชายในสถานสงเคราะห์อาจมี

ประสบการณ์ทางสังคมมากกว่านอกเหนือจากในสถานสงเคราะห์ที่ตนอาศัยอยู่มากกว่าเพศหญิง ซึ่งเพศชายจะได้รับการเข้มงวดในการเข้าออกสถานสงเคราะห์น้อยกว่าเพศหญิง ประกอบกับคุณลักษณะของเพศชายมักจะมีคุณลักษณะเป็นผู้มีใจกว้าง ชอบช่วยเหลือ กล้าพูดกล้าแสดงออก เป็นผู้นำ (วรรณภา เพชรพานิช, 2534, ฉันทิกา ทิมมาธร, 2534) ทำให้ได้มีโอกาสกระทำพฤติกรรมกาให้อภัย การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ และการบำเพ็ญประโยชน์มากกว่าเพศหญิง แต่พบว่าแนวโน้มในการกระทำพฤติกรรมทั้งสามนี้ไม่แตกต่างกันกับวัยรุ่นหญิงในสถานสงเคราะห์ อาจเป็นเพราะ

- ผลจากการพิจารณาผลการกระทำพฤติกรรมทั้งสามนี้ด้วยกระบวนการทางปัญญาของเด็กวัยรุ่นชายในสถานสงเคราะห์เห็นว่า ผลกรรมที่ได้รับจากการกระทำพฤติกรรมดังกล่าวไม่เป็นที่พึงพอใจ ทำให้ลดการกระทำพฤติกรรมนั้น หรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้นอีกในอนาคต (Bandura, 1977: 130-133)

- ขาดการจูงใจให้กระทำพฤติกรรมทั้งสามนี้อีก โดยเฉพาะขาดตัวจูงใจ (Incentive) ซึ่งได้แก่ ปฏิกริยาทางบวกที่ได้รับจากบุคคลอื่น ไม่ได้รับการเสริมแรงบวกจากบุคคลแวดล้อม ซึ่งจะจูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนี้อีก (Bandura, 1986)

พฤติกรรมการปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย และการขาดระเบียบวินัย ซึ่งเป็นพฤติกรรมกรรมที่เด็กวัยรุ่นเพศชายในสถานสงเคราะห์คิดว่าตนจะกระทำมากกว่าเด็กวัยรุ่นเพศหญิง จากการศึกษาของชัยฤทธิ พรหมมา (2524: 66-67) ก็พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมดังกล่าวสูงกว่านักเรียนชาย และงานวิจัยของประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : 62-73) ก็พบว่า เพศหญิงมีค่านิยมในด้านความมีระเบียบวินัยสูงกว่าเพศชาย ส่วนวิวัฒน์ อัสวาณิช (2523) ก็พบว่าเด็กหญิงมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กชาย และงานวิจัยของชัยณรงค์ หลานสุทธิสาร (2531) ก็พบเช่นเดียวกันว่าเด็กวัยรุ่นหญิงมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กวัยรุ่นชาย ซึ่งอาจเป็นเพราะผลจากการอบรมเลี้ยงดูโดยกระบวนการสังคมประภิต ซึ่งมักจะเข้มงวดในการให้เพศหญิงอยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคมมากกว่าเพศชาย และการใช้กระบวนการทางปัญญาในการคาดคะเนผลกรรมที่จะได้รับจากการกระทำพฤติกรรมนั้น และการเปรียบเทียบกับมาตรฐานการกระทำของกลุ่มในการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง (Bandura, 1986) ซึ่งทำให้เด็กวัยรุ่นชายในสถานสงเคราะห์มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมกาขาดระเบียบวินัยมากกว่าเพศหญิง ซึ่งในงานวิจัยของสุวิมล สุรังคกาญจนจัย (2527: 196-198) ก็พบเช่นเดียวกันว่า เพศชายมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมไม่รักษาระเบียบวินัยมากกว่าเพศหญิง

พฤติกรรมการณ์ปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวยนั้น จากการศึกษาของพลศักดิ์ จิระโกศิริ (2520 :102) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยที่ว่าคุณค่าของมนุษย์มักแตกต่างกันไปตามการศึกษา ฐานะ และศักดิ์ตระกูล ซึ่งไพฑูริย์ เครือแก้ว (2514 :25-27) ก็ได้กล่าวไว้ว่า ค่านิยมไทยแต่เดิมยกย่องเงินและผู้มีฐานะทางสังคม จากลักษณะดังกล่าวอาจทำให้เด็กวัยรุ่นชายในสถานสงเคราะห์เปรียบเทียบกับค่านิยมของสังคม การประเมิน และเปรียบเทียบกับมาตรฐานของกลุ่ม ประกอบกับการคาดคะเนถึงผลกระทบที่ได้รับจากการกระทำพฤติกรรมนี้ว่าเป็นที่พึงพอใจ ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรม (Bandura, 1977b, 1978a, 1982b, 1985, 1986 อ้างถึงในฐิติวัฒน์ สงบกาย, 2533: 13) ทำให้เพศชายมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนี้มากกว่าเพศหญิง และในงานวิจัยของ สุวิมล สุรังคกาญจนจัย (2527: 196-198) ก็พบเช่นเดียวกันว่า เพศชายมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมการณ์ปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย

ส่วนพฤติกรรมการณ์อิจจาริชยา พบว่าเพศหญิงเคยเห็นคนอื่นกระทำมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล สุรังคกาญจนจัย (2527: 200) ที่พบว่าเพศหญิงรายงานว่าตนเคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมการณ์อิจจาริชยามากกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะคุณลักษณะการอิจจาริชยาเป็นคุณลักษณะของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งงานวิจัยของนิศย์กุล อรรถนุพรรณ (2530 :9-11) พบว่าคุณลักษณะของเพศหญิงปัจจุบันในจำนวนหนึ่งใน 5 อันดับแรกคือ อิจจาแก่ง ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พบน้อยที่สุดในเพศชาย และในงานวิจัยวรรณภา เพชรพันธ์ (2534) และงานวิจัยของฉันทิกา ทิมมาตร (2534) ก็พบเช่นเดียวกันคือคุณลักษณะอิจจาแก่งและชอบนินทาเป็นคุณลักษณะของเพศหญิง ซึ่งทำให้เพศหญิงให้ความใส่ใจและรับรู้ในพฤติกรรมการณ์อิจจาริชยามากกว่าเพศชาย ซึ่งบุคคลจะไม่สามารถเรียนรู้พฤติกรรมของตัวแบบได้ ถ้าขาดการใส่ใจและขาดการรับรู้พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมา (Bandura, 1986)

สำหรับพฤติกรรมการณ์ปฏิบัติต่อผู้มีอาวุโสในทางที่ดีนั้นพบว่า เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เพศชายคิดว่าคนอื่นจะกระทำพฤติกรรมนี้มากกว่าเพศหญิง อาจเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเพศชาย และการเปรียบเทียบการกระทำตามมาตรฐานของสังคม ทำให้บุคคลคาดคะเนการกระทำพฤติกรรมตามบรรทัดฐานของสังคมด้วย (Bandura, 1986)

2.2 ประเภทของสถานสงเคราะห์

2.2.1 มาตรการที่ 1 "เคยทำหรือไม่"

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 (ตารางที่ 14) เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐและเอกชนเคยกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) จำนวน 2 พฤติกรรมคือ พฤติกรรมการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการแสดงความกตัญญู กตเวที โดย

- เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐเคยกระทำพฤติกรรมการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชน
- เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐเคยกระทำพฤติกรรมการแสดง ความกตัญญู กตเวที น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชน

ส่วนพฤติกรรมที่เหลือจำนวน 18 พฤติกรรมไม่พบความแตกต่าง

2.2.2 มาตรการที่ 2 "คิดว่าจะทำหรือไม่"

จากการวิเคราะห์ข้อมูลบทที่ 3 (ตารางที่ 15) พบว่า เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐและเอกชนรายงานว่า ตนคิดว่าจะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จำนวน 2 พฤติกรรมคือ พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และการแสดงความกตัญญู กตเวที โดยเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐคิดว่าตนจะกระทำพฤติกรรม ทั้ง 2 พฤติกรรมน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เอกชน

ส่วนพฤติกรรมที่เหลือจำนวน 18 พฤติกรรมไม่พบความแตกต่าง

2.2.3 มาตรการที่ 3 "เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่"

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 (ตารางที่ 16) พบว่า เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐและเอกชนรายงานว่า ตนเคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จำนวน 3 พฤติกรรมคือ พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การให้อภัย และการเชื่อฟังผู้ใหญ่ โดยเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐเคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมดังกล่าวทั้ง 3 พฤติกรรมน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชน

ส่วนพฤติกรรมที่เหลือจำนวน 17 พฤติกรรมไม่พบความแตกต่าง

2.2.4 มาตรการที่ 4 "คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่"

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 (ตารางที่ 17) พบว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐและเอกชนรายงานว่าตนคิดว่าคนอื่นจะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในแต่ละการกระทำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จำนวน 2 พฤติกรรมคือ พฤติกรรมการแสดงความกตัญญูต่อกตเวที และการปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย โดย

- เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐคิดว่าคนอื่นจะกระทำพฤติกรรมการแสดงความกตัญญูต่อกตเวทีน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชน
- เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐคิดว่าคนอื่นจะกระทำพฤติกรรมการปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวยมากกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชน

ส่วนพฤติกรรมที่เหลือจำนวน 18 พฤติกรรมไม่พบความแตกต่าง

อภิปราย

จากผลการวิจัยข้างต้นซึ่งพบว่าประเภทของสถานสงเคราะห์ มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ หรือต่ำกว่า) ทั้งสี่มาตรในพฤติกรรมการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การแสดงความกตัญญูต่อกตเวที การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การให้อภัย การเชื่อฟังผู้ใหญ่ และการปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย ส่วนพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมที่เหลือ จำนวน 17-18 พฤติกรรม ไม่พบความแตกต่าง

พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมทั้งสี่มาตร จำนวน 17-18 พฤติกรรม ที่ไม่พบความแตกต่างในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐและเอกชน อาจเป็นเพราะอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในสถานสงเคราะห์อันได้แก่ การให้บริการด้านต่างๆแก่เด็กมีลักษณะใกล้เคียงกัน (เอกสารสถานสงเคราะห์) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการ ซึ่งในงานวิจัยของวาริรัตน์ วรชัยภูกิจ (2531: บทยัดย่อ) พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการทางสังคมแก่เด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์ปัญหาหนึ่งก็คือ จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนเด็กกำพร้า และในงานวิจัยของอุ๋นตา นพคุณ (2531: 71) ก็ยังพบอีกว่าสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติงานที่จะให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็กนั้น สาเหตุจากการที่เจ้าหน้าที่ขาดหลักวิชาการ และคุณภาพถึง 20.8% ทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนาคุณภาพเด็กเหล่านี้ได้มากเท่าที่ควร และตัวแบบในการเรียนรู้ทางสังคมที่เด็กเหล่านี้ได้รับก็มักจะได้จากกลุ่มเพื่อนที่มีวัย และประสบการณ์ทางสังคมใกล้เคียงกัน รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้สังเกตในกระบวนการใส่ใจต่อพฤติกรรมของตัวแบบ (Bandura, 1986) ในด้านความสามารถใน

การรับรู้และความสามารถทางปัญญาซึ่งผู้วิจัยคาดว่าน่าจะใกล้เคียงกัน ส่วนในด้านกระบวนการกระทำพฤติกรรมในสถานสงเคราะห์อาจขาดการจูงใจให้กระทำพฤติกรรม ทำให้เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่มีพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในรายพฤติกรรมส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

ส่วนในรายพฤติกรรมที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ คือ พฤติกรรมการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การแสดงความกตัญญูกตเวที การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การให้อภัย และการเชื่อฟังผู้ใหญ่ ซึ่งอาจเป็นผลจากองค์ประกอบบรรทัดฐานของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ เพราะพฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคนได้รับจากการสร้างและควบคุมจากองค์ประกอบของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ ซึ่งเป็นสื่อแสดงให้เห็นถึงสถานะของสภาพของสังคมนั้นๆ ตลอดจนค่านิยมพื้นฐานที่ยอมรับในสังคมนั้น (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2530: 40) และนอกจากนี้บุคคลจะเปรียบเทียบการกระทำของตนกับคนอื่นโดยใช้เกณฑ์ในการเปรียบเทียบ ซึ่งเกณฑ์ในการเปรียบเทียบเกณฑ์หนึ่งก็คือ บรรทัดฐานที่เป็นมาตรฐานของกลุ่ม (Bandura, 1986) เมื่อพิจารณารายพฤติกรรม พฤติกรรมการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นซึ่งเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชนเคยกระทำพฤติกรรมนี้มากกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐ ซึ่งอาจเป็นเพราะองค์ประกอบของสังคมหรือสิ่งแวดล้อม และบรรทัดฐานของกลุ่มดังกล่าวมาแล้ว แต่พบว่าแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนี้ในอนาคตของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐและเอกชนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลจากการกระทำพฤติกรรมนี้ของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชนได้รับผลกรรมที่เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชนเห็นว่าไม่เป็นที่พึงพอใจ ทำให้ไม่จูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมนี้อีกในอนาคต ซึ่งแบนดูรา (Bandura, 1986) เห็นว่าผลกรรมที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจจะจูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนี้อีก

พฤติกรรมการให้อภัย และการเชื่อฟังผู้ใหญ่ ซึ่งก็พบว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชนเคยเห็นคนอื่นกระทำมากกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐ อาจเป็นเพราะบรรทัดฐานของกลุ่มดังกล่าว ทำให้เด็กในสถานสงเคราะห์ของเอกชนใส่ใจและรับรู้ (Attention Process) ต่อการกระทำพฤติกรรมการให้อภัย และการเชื่อฟังผู้ใหญ่ ของตัวแบบมากกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ แต่พบว่าการกระทำ แนวโน้มในการกระทำ และการคาดคะเนการกระทำของผู้อื่นทั้งสองพฤติกรรมนี้ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ทั้งของรัฐและของเอกชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งแม้ว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชนจะเคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมทั้งสองนี้มากกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐก็ตาม แต่ถ้าไม่สามารถที่จะเก็บจำ (Retention Process) ในรายละเอียดต่างๆ ของพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงก็ไม่สามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนี้ได้ (Bandura, 1986)

พฤติกรรมกาให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งพบว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐเคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมนี้น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐ อาจเป็นเพราะในสถานสงเคราะห์ขาดตัวแบบในการกระทำพฤติกรรมนี้ หรือตัวแบบไม่มีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรม หรือเด็กในสถานสงเคราะห์ของรัฐขาดความใส่ใจ (Attention Process) ต่อพฤติกรรมกาให้ความช่วยเหลือผู้อื่นนี้ ทำให้เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐรายงานว่าเคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชน และทำให้มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนี้น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชนด้วย ซึ่งการขาดความใส่ใจและการรับรู้พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดง หรือการขาดตัวแบบในการกระทำพฤติกรรม จะทำให้บุคคลไม่สามารถเรียนรู้และกระทำพฤติกรรมนั้นได้ (Bandura, 1986: 51-70)

พฤติกรรมกาแสดงความกตัญญูทเวที พบว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของรัฐเคยกระทำพฤติกรรมนี้น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชน และมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนี้น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ของเอกชน นอกจากนี้ยังคาดคะเนว่าคนอื่นจะกระทำพฤติกรรมนี้น้อยกว่าด้วย แสดงว่าการกระทำพฤติกรรมกับแนวโน้มในการกระทำพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กัน

2.3 อายุ

2.3.1 มาตรการที่ 1 "เคยทำหรือไม่"

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 (ตารางที่ 18) พบว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่มีระดับอายุต่างๆกันคือ 10-12 ปี, 12-14 ปี และ 14-16 ปี รายงานว่าตนเคยกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในแต่ละการกระทำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จำนวน 14 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมกาพูดปด การให้ร้ายป้ายสี การขโมย การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การอิจฉาริษา การปฏิบัติต่อผู้มีอาวุโสในทางที่ดี การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การแสดงความกตัญญูทเวที การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ การบำเพ็ญประโยชน์ การเสียสละ การเห็นแก่พวกพ้อง การปฏิบัติต่อคนรเวศีกว่าคนไม่รเวศีก และ การขาดระเบียบวินัย ซึ่งในจำนวน 14 พฤติกรรมนี้ โดยส่วนรวมพบว่า เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่มีระดับอายุ 10-12 ปี เคยกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในการกระทำด้านบวกและลบน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่มีระดับอายุ 14-16 ปี เคยกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในการกระทำด้านบวก

และลบมากกว่ากลุ่มอื่น ส่วนพฤติกรรมที่เหลือจำนวน 6 พฤติกรรมไม่พบความแตกต่าง

2.3.2 มาตรฐานที่ 2 "คิดว่าจะทำหรือไม่"

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 (ตารางที่ 19) พบว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่มีระดับอายุต่างๆกันคือ 10-12 ปี, 12-14 ปี และ 14-16 ปี รายงานว่า ตนคิดว่าจะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในแต่ละการกระทำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จำนวน 9 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมการปฏิบัติต่อผู้มีอาวุโสในทางที่ดี การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การแสดงความกตัญญูแก่ผู้เฒ่า การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ การเห็นแก่พวกพ้อง และการขาดระเบียบวินัย ส่วนพฤติกรรมที่เหลือ จำนวน 11 พฤติกรรมไม่พบความแตกต่าง

2.3.2 มาตรฐานที่ 2 "เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่"

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 (ตารางที่ 20) พบว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่มีระดับอายุต่างๆกันคือ 10-12 ปี, 12-14 ปี และ 14-16 ปี รายงานว่า ตนเคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในแต่ละการกระทำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จำนวน 6 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมการพูดปด การให้ร้ายป้ายสี การปฏิบัติต่อผู้มีอาวุโสในทางที่ดี การเชื่อฟังผู้ใหญ่ และการเห็นแก่พวกพ้อง ส่วนพฤติกรรมที่เหลือจำนวน 14 พฤติกรรมไม่พบความแตกต่าง

2.3.4 มาตรฐานที่ 4 "คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่"

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 (ตารางที่ 21) เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่มีระดับอายุแตกต่างกันคือ 10-12 ปี, 12-14 ปี และ 14-16 ปี รายงานว่า ตนคิดว่าคนอื่นจะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในแต่ละการกระทำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จำนวน 7 พฤติกรรมคือ พฤติกรรมการพูดปด การให้ร้ายป้ายสี การขโมย การปฏิบัติต่อผู้มีอาวุโสในทางที่ดี การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ และการเห็นแก่พวกพ้อง ส่วนพฤติกรรมที่เหลือจำนวน 13 พฤติกรรมไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผล

พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมที่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ทั้งสี่มาตรฐานในเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่มีระดับอายุต่างๆกัน ได้แก่ พฤติกรรมการพูดปด การให้ร้ายป้ายสี การ

ชโหมย การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การอิจฉาริษยา การปฏิบัติต่อผู้มีอาวุโสในทางที่ดี การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การแสดงความกตัญญูต่อบุคคลที่ การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ การบำเพ็ญประโยชน์ การเสียสละ การเห็นแก่พวกพ้อง การปฏิบัติต่อคนรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย และการขาดระเบียบวินัย ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า เด็กวัยรุ่นในกลุ่มอายุ 10-12 ปี เคยกระทำพฤติกรรม มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรม เคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรม และคาดคะเนว่าคนอื่นจะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านบวกและด้านลบ น้อยกว่ากลุ่มอายุ 12-14 ปี และกลุ่มอายุ 14-16 ปี ตามลำดับ ยกเว้นการกระทำเกี่ยวกับความมีอาวุโส ซึ่งพบว่า เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์กลุ่มอายุ 10-12 ปี เคยกระทำ มีแนวโน้มที่จะกระทำ เคยเห็นคนอื่นกระทำ และคาดคะเนว่าคนอื่นจะกระทำพฤติกรรมการปฏิบัติต่อผู้มีอาวุโสในทางที่ดี และการเชื่อฟังผู้ใหญ่มากกว่ากลุ่มอายุ 12-14 ปี และกลุ่มอายุ 14-16 ปี

จากข้อมูลทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์กลุ่มอายุ 10-12 ปี เคยกระทำพฤติกรรม มีแนวโน้มกระทำพฤติกรรม เคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรม และคาดคะเนว่าคนอื่นจะกระทำพฤติกรรมทางสังคมแต่ละข้อในการกระทำด้านบวกและลบนั้น เป็นเพราะเด็กวัยรุ่นกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีระดับอายุที่น้อยที่สุด มีระยะเวลาในการศึกษาน้อยกว่า รวมทั้งการดำเนินชีวิตอยู่ในวงจำกัดในสถานสงเคราะห์ ทำให้มีวุฒิภาวะทางปัญญา และประสบการณ์การเรียนรู้ทางสังคม น้อยกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งความสามารถทางปัญญานี้เป็นปัจจัยหนึ่งในกระบวนการใส่ใจในการสังเกต พฤติกรรม การเก็บจำ การกระทำ และการสนใจในการกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบ (Bandura, 1977: 16-22) และบุคคลจะไม่สามารถเรียนรู้พฤติกรรมได้ถ้าขาดส่วนนี้ไป เด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่มีระดับอายุ 10-12 ปี จึงรายงานว่าตนเคยกระทำพฤติกรรม และเคยเห็นคนอื่นกระทำ พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านบวกและลบ น้อยกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนมไพพร อารักษ์รัตน์ (2525 : 147) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เคยกระทำพฤติกรรม จริยธรรมต่อตนเองน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ และงานวิจัยของ สุวิมล สรั่งคกาญจนชัย (2527: 189-191) ที่พบเช่นเดียวกันว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เคยกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านบวก และลบน้อยกว่ากลุ่มอื่นทุกกลุ่ม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 5 ครู และผู้ปกครองที่ระดับความมีนัยสำคัญ.05

ส่วนกลุ่มเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่มีอายุ 14-16 ปี พบว่า เด็กวัยรุ่นกลุ่มนี้เคยกระทำ พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านบวกและลบมากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีอายุสูงกว่ากลุ่มอื่น มี ประสบการณ์การเรียนรู้ทางสังคมมากกว่า ทำให้ได้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก

ที่ควร และนำไปปฏิบัติได้ ทำให้เคยกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น แต่ในขณะเดียวกันกลับพบว่ากระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่นด้วย ซึ่งอาจเป็นเพราะ เด็กวัยรุ่นกลุ่มนี้เป็นวัยที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนกลาง มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และสังคมมาก อยู่ในระยะของการเรียนรู้บทบาทใหม่ โดยได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งบุคคลจะเปรียบเทียบการกระทำของตนกับบรรทัดฐานของกลุ่ม ทำให้เกิดการกระทำตามกลุ่มด้วยการเปรียบเทียบเชิงอ้างอิงทางสังคม (ฐิติวัฒน์ สงบเกษ, 2533: 13) ซึ่งเด็กในวัยนี้มักจะกระทำตามกลุ่มเพื่อน และปฏิกริยาจากกลุ่มเพื่อนนี้จะจูงใจให้เด็กกระทำพฤติกรรมตามกลุ่ม ทำให้ขาดความระมัดระวัง รอบคอบในการกระทำพฤติกรรมต่างๆแม้ว่าจะจะเป็นพฤติกรรมทางลบ ซึ่งในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้กล่าวถึงกระบวนการจูงใจ (Motivational Process) ในการกระทำในการกระทำพฤติกรรมว่า ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับปฏิกริยาจากคนอื่นในสังคม (Bandura, 1986)

ส่วนในพฤติกรรมเกี่ยวกับความมีอาวูโส (พฤติกรรมการปฏิบัติต่อผู้มีอาวูโสในทางที่ดี และการเชื่อฟังผู้ใหญ่) ซึ่งพบว่าเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์กลุ่มอายุ 10-12 ปี กระทำพฤติกรรม และมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนี้มากกว่ากลุ่มอายุ 12-14 ปี และกลุ่มอายุ 14-16 ปี ทั้งนี้เพราะสังคมไทยนั้นยกย่องระบบอาวูโส ถือเรื่องอาวูโสเป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้มีอาวูโสน้อยต้องเคารพเชื่อฟังผู้มีอาวูโสมากกว่า เพราะถือว่าได้รู้ได้เห็นประสบการณ์ต่าง ๆ นานามากกว่า (ไพฑูรย์ เครือแก้ว, 2522: 95-96) และกลุ่มอายุ 10-12 ปี เป็นกลุ่มที่มีระดับอายุน้อยกว่ากลุ่มอื่น ทำให้ไม่กล้าที่จะฝ่าฝืนข้อกำหนด หรือกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ และปฏิบัติตามมากกว่า

ในพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์ และการเสียสละ ซึ่งพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในมาตราที่ 1 (เคยทำหรือไม่) โดยพบว่ากลุ่มอายุ 10-12 ปี เคยกระทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอายุ 14-16 ปี แต่ไม่พบความแตกต่างในมาตราที่ 2 (คิดว่าจะทำหรือไม่), มาตราที่ 3 (เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่) และมาตราที่ 4 (คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่) อาจเป็นเพราะ ผลการกระทำพฤติกรรมทั้งสองหรือการเคยเห็นผลการกระทำพฤติกรรมทั้งสองนี้ของผู้อื่น ในกลุ่มอายุ 10-12 ปี ไม่เป็นที่พึงพอใจ หรือไม่เป็นที่น่าปรารถนาเพียงพอให้กระทำพฤติกรรมนี้อีกในอนาคต ทำให้แนวโน้มในการกระทำพฤติกรรม และการคาดคะเนการกระทำพฤติกรรมทั้งสองนี้ไม่แตกต่างกับกลุ่มอายุ 14-16 ปี ซึ่งบุคคลจะเลือกกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ โดยพฤติกรรมใดที่กระทำแล้วได้รับผลกรรมที่พึงพอใจหรือผลกรรมด้านบวก ก็จะมีการคงไว้หรือมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น แต่ถ้าพฤติกรรมใดที่กระทำแล้วได้รับผลกรรมที่ไม่

พึงพอใจหรือผลกรรมทางลบ พฤติกรรมนั้นก็จะถูกกำจัดออกไป (Bandura, 1977: 130-133) เช่นเดียวกับพฤติกรรมการอิจจาริษา ที่พบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในมาตราที่ 1 โดยกลุ่มอายุ 10-12 ปี เคยกระทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอายุ 14-16 ปี และกลุ่มอายุ 12-14 ปี แต่เมื่อพบว่าผู้คนที่กระทำพฤติกรรมนี้แล้วได้รับผลกรรมที่ตนพึงพอใจ ทำให้มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนี้ไม่แตกต่างกับกลุ่มอายุ 14-16 ปี และกลุ่มอายุ 12-14 ปี

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย